

OBSERVĂRI ORTOGRAFICE.

(Urmare.)

Despre duplicarea literelor nesunatori.

Duplicarea literelor nesunatori se afla:

1. In vorbele incepetori cu lit. n, compuse cu prepusețiunea in, precum: in necu, inuci, innotu, innegrescu s. a., vorbele in sa incepetori cu m, b, p, stramuta in compusețiune din prepusețiunea in pe n in: m, precum: immoiu, immultiescu, immarescu, immurediu; imbetu, imbunescu, impartu, impunu, impenu s. a., ear cele incepetori cu l, stramuta din prepusețiunea in pe n in: l, precum: illustru, illuminediu s. a.

Unii ieau si in limba rom. prepusețiunea ad (de si nu este ci numai a), si duplica precum in: addormu, adducu s. a., seu stramuta pe d in urmatoria incepetoria, precum in: applecui, appropiu, appetedi, apperu, allinu, assiedi, assudu, annotu s. a. Este adeveratu ca in: adumbrescu, adumbri, se afla ad, in sa ne indoim se fia prepusețiune, ci acestu d se intrepune pentru mai buna eufonia, adeca raspundere, precum in limba latina se afla: dela prosum, pro-d-es, pro-d-est, asemenea litere si in alte limbi se intrepunu.

In acestu tipu ieau si prepusețiunea sub (de si in limba rom. se compunu vorbele numai cu vulgara prepusețiune su) stramutandu pe b in urmatoria incepetoria, precum in: sufflu, suffletu, sufferu, sugghitu, supperu, surrupu s. a., in locu de: adormu, aplecu, suflu, suferu s. a. Asia scriu unii cu nnoscui, in locu de cunoscui. — Tote aceste si altele asemenea se vor desveli incetu au intr'una, au intr'alta parte dupa cum se va vede a fi mai potrivit pentru inaintarea literaturii.

Multi ar fi de aceea parere, ca dupa ce limba rom. este o limba mole, usior incovoiétre, poetica,

n'ar suferi duplicari decatú numai acolo, unde nu se pot incungiura, si pentru care stau regule mai otarite.

2. Nesunatorile duplicate in vorbe latine, remainu duplicate in aceleasi vorbe si pentru limba rom., precum in: accentu, accidenta, occasiune, cassa (de bani), massa (cuprindere), commissariu, tussiescu, Grammatica, territoriu s. a.

3. Verbele, in care la latini se afla lit. x (urmandu sunatoria), facendu-se romanesci, stramuta pe x in doi ss, asia: Alexander, examen, reflexio, executio, texo, laxo s. a. in: Alessandru, essamenu, reflexiune tiesu, lassu s. a., ear urmandu dupa x alta nesunatoria se scrie in limba rom. numai cu un s, precum: excellentia, extra, extraordinarius, extabulo, expono, in: excellentia, extraordinariu, estabulo, espunu s. a., la verbe in timpul de multu trecut simplu din mod. indicativu fiend si in limba lat. doi ss, punu unii si in limba rom. doi ss, precum: eu laudassem, tu laudasses, voi laudasserati, eu traissem s. a.

4. In urmarea afundeí petrunderi in literatura rom. a unor renumiti filologi s'au adeverit, ca unde lit. l din nr. sing. la une nume, si pronume in genul barb. trecend in nr. mult. se immoie in i; si eara unde in asemenea intemplari la cele de gen. fem. din immoieatul singular trecend in nr. mult. capeta l, asia si la cele in nr. sing., si la ceste in nr. mult. trebuie se fia doi ll, precum in: callu, catiellu, vituellu, purcellu, succellu, misiellu, albinellu, ellu, cellu: in nr. mult. catiellu, albinellu, caí, eí, ceí s. a. Asia din vitiea (reu vitieaoa in: óa), catiea, misiea, ea, cea, se face: vitielle, catielle, misielle, elle, celle; dupa acestu principiu, asia cu articulu: callullu, vitieullu s. a., ear cele femeiesci cu articulu: catiellelle, misiellelle s. a. — Asemenea adeveruri se las-

samă a se desveli in scoli măi înalte, unde tóta Grammatica si Filologia romaneasca cu sporú bunú din fundamentú ar trebui se se cerce, se se propuna, si se se invetie.

Despre lit. u in finea vorbelor:

1. Litera u vine înainte in finea unor vorbe ca deplin responsa, precum in: lucr u, socr u, negu, nòstr u, afl u, mastr u, rosíu s. a., in altele nu tocmăi deplin responsa, in: consistori u, consili u, testimoni u, albi u, târdíu, scri u, galbeni u s. a.

2. In vorbele in: a ú, e ú, o ú, íu terminate, ú este in unele măi multú, in altele măi pucinu semisonú, asia in: da ú, le ú, bə ú, cu íu, so íu, su íu, prand íu, cucurud íu, grelus íu, fratut íu, duse íu, invetiator íu, lucrator íu s. a., asia dicú unú: imperator íu, auctor íu, director íu s. a., si nu scim de ce? usul aú intarit a fi bine: imperatorú, auctorú, directorú s. a., unú din contra strica terminatiunea buna in toríu, dicend reu: invetiator, lucrator, facetor s. a.

3. Verbele pena acum scrise cu slove si terminate in nesunatori: pentru desvelirea literaturéi rom. adaoga unú unú ú scurú in capetu, precum in: om ú, dom ú, lung ú, lat ú, laud ú, tac ú, pur ú, aud ú, laudam ú, laudand ú s. a.

Candú iasa se duplica cutare litera in capetu cuventului, atunci nesmintit este de lipsa a se adauge si ú, precum in: la s s ú, tie s s ú, e s s ú, vitie ll ú, pucellú, e ll ú, cellú s. a.

Pentru incungiurarea neplacutului: *ami*, *ai*, *ai*, *ai* (ce s'ar puté lassa afara inca si candú scriemú cu slove) — unde staú acele pronume dupa cutare vorba terminata in *ia* nesunatoria, putem lassa afara pe *a* (i dím *imi*, *iti*, *ilu*, *iti*), punendú in locu-í unú apostrofú in dosul: 'mi, 'ti, 'lu, 'i; dací se dicem, si se scriem: ea-mi da apa, ea-ti còca vestimentul, apa-lu inghite, séu apa, rindú-lu inghite; pentru *ei* multor (*ai*) se punem *ii*, si se dicem: apa-ii inghite, apa rindú-ii inghite; ear pentru dativul singular ambelor genurú, facendú distingere intra acesta, si accusativul barb. mult. (*ii*) se punem unú *i* (adeca *i* cu apostrofú in dosú), asia se dicem: da-i pane, du-i (adeca lui séu ei), alta fiendu: du-i (adeca pe ei acous.) — Dar in vorbele sub nr. 2. si 3., aici aduse debaimd a urma: 'mi, 'ti, 'lu, *ii*, 'i, se eliberadia ú de semnal scurtareí, contragentu-se catra aceste pronume, ce urmandu, si respundendú-se impreunate, ca si la

franci: vous-avez (vuzave), asia dicem: candu-lú vedú, candu-ii vedú, candú-í daú, ducu-í pane? in locú de: cand il vedú s. a., bine este a se si impreuna cu o linia, precum: da-i, ducendu-ii (pre ei), ducendu-í (ei séu lui), ea-ei alta este a scrie: daí adeca tu, si alta da-i s. a. (Va urma.)

Circulariulu

Episcopului Alessandru St. Sultz pri-vitoriu la devotiunea clerului si a poporului, la care se provoca cu ocaziunea atentatului severstitu asupra sacratei persone a Maiestatei Sale c. r. apostolice Imperatului FRANCISCU IOSIEFU I. in Viena pe bastia in 18. Februaru anulu 1853, prin unu calfa de croitoriu din alba Regala in Ungaria, numitu Janos Lábény.

Fratiloru si Fiiloru!

Unu diavolescu atentatu, unu de Dumnedieu afurisitu individu in 18/6. Febr. a. c. cu infernala viclenia pe furisiu si pe dindereptu a indrasnitu asupra Pré Inaltei Persone a préiubitului nostru Monarchu, pe care cu unu cutitu de cuchna l'au ranitu in cefa; — dar

Pronia cea dumnedieesca, supt acui ocrotire este — precum suntem convinsi dein inima — Pré Inalta Dinastia Austriaca, a aperata vietia cea ca totulu scumpa a Maiestatei Sale.

Rana spre bucuria nostra a tuturoru nu e primesdiosa.

Catu veti capata dara acesta insciintiare, cu graba facetio canoscuta tuturoru parochiloru si poporeloru grijei vostre cei susletesci incredintiate, alergati cu micu cu mare la S. Beserica, si tieneti unu **TE DEUM**, si adueeti a totu puternicului Dumnedieu jertfa de multiamire pentru scaparea vietii cei pré scumpe a pré Induratului si pré Iubitului nostru Monarchu, cantandu, Marire intru cei de susu lui Dumnedieu, si dupa Slavoslovia accasta si dupa cantarea de trei ori a tropariului, Mantuiesce Domne poporulu teu etc.; se eetesca Preotulu rugatiunile dein Lytargia, Mantuiesce Domne poporulu teu etc., ce sau obicinuita a se dice la tota lytia, rugandu pe induratulu Dumnedieu, ca numamai pretiuita sanetate se i-o darniesca; da si de aci inainte prin angerii sei de tote vediutele si nevediatele primesdii se lu mantuiesca, si in tote Duminecele

si serbatorile, si alte dile pana cându ve vomu însciintă despre deplina sanetate a Maiestatei Sale, cându se va slugi S. Lyurgia dupa ectenia, Rugative cei chemati Domnului etc., si între ectenia, Cati sunteti chemati esiti etc. se puneti ectenia cea mica, Miluescene Dumnedieule dupa mare mila ta, rugamune tie, audine si ne miluesce. — Inche ne rugamu pentru mila, viati'a, pacea, sanetatea, mantuirea, cercetarea si értarea peccatorulu iubitorulu de Dumnedieu Imperatulu nostru Franciscu Iosif. — Ca milostivu esci etc.

Invetiati si indemnati pe totu poporulu, ca si prin casele loru, si prin nevinovatii sei prunci se radice rugatiuni ferbinti contra Dumnedieu pentru restatorirea si reintregirea sanetatei préiubitului nostru Monarchu —

Aducetile aminte ca Casa Austriei si Induratulu nostru Monarchu este tota nedesdea natiunei nostre, cui amu juratu credintia vecinica; si pentru noi nu este nimicu sub ceriu mai scumpu ca vieti'a Iubitului nostru Monarchu; despre acaruica nenorocita aceasta intemplantu numai cu gémetu si între ísvóre de lacrimi putemu face pomenire, care durere cu atatu mai tare a brasdatu în fundulu animei nóstre, cu câtu scimn ca în véra trecuta ca pre unu angeru l'amu vediutu cu cea mai mare bucuria în Patria nostra si în misloculu nostru, si cu ferbintele nostru doru l'amu petrecutu, iama postitu anni multi si fericiti, si oh durere! a casa l'au intempinatu prein spurcata dusmanului reutate nenorocirea!!

Care Dumnedieu dupa ferbintile nostre, si a nevinovatiloru si curatiloru prunci a Natiunei nóstre, a Patriei si a întregi Monarchii, éara ei-va darui întréga sanetate!

Deacea dara cu totii se înaltiamu contra Ceriu cu Proroculu Davidu-Psalm. 19, v. 10 — ferbintile nostre rugatiuni: Domne mantuesce pre Imperatulu si ne audi pre noi, ori în ce di te vomu chiama. Amin.

Alu Vostru addictu, Episcopulu
Blasiu, 26/14. Febr. 1853. Alexandru.

Napoleon si Profetile dela unu Senatore alu tierii imperatesei.

Acestu articulu é luat din unu Iurnalu germanu cu titlu „Europa“ din anul 1839, redactu pe acelu timpu prin August Lewald în Stuttgart.

Si cugetamu, che tocna acumu, quandu unu nepota al Marelu Imperatoru, Napoleon al III-lea, esí espande steagulu celu imperarescu asupra palatulu lui Tuilleriesiloru, nu va fi fora interessu a ceti urmatórele profetii, si cu atatu mai virtosu, che de este acestu documentu genuinu, é de mirare, cumu sau implenitu celea mai multe profetii în densula cupriuse; iara de nu, totdeauna é articolulu deman a se cetire qua unu curiosum. —

— — În ó séra, cu pucinu dupo ce si au pusu pe capu corona imperateasca, au mersu Napoleon în Malmaison (Iosefina adeseori mora aici). În Malmaison adeseori avea Napoleon datina a vorbi despre unele qua acelea lucruri d'între ceriu si pamentu, despre quare, precum dice Hamlet, întieptii neci nu viseasa, stiindu che imperateasa este prejudeciosa. — În acea séra începuse densulu a vorbi despre giganticele întreprinderi ale sale, si în urma au întinsu Iosefinei unu tomu învechitu, legatu în pergamenu îngalbitu, si plinu de ducturi nelegibile, pe quare sta numerulu anuale 1542.

Iosefina luandulu la mana, începu a ceti:

„Profetiile Maiestrului Olivariu Noël. — Dar' apoi ce se însemnése aceasta?“

„Acea însemneasa — respunsu Imperatulu — che în cartea aceasta é vorba despre mine.“

„Cum? — În unu manuscrisu din 1542?“

„Cetesce numai.“

Iosefina începu; inse fiindu che cartea éra scrisa în limba vechie francica, afara de acea lite-rele anche éra quamu neligibile, au avutu lipsa de quateva clipite, pana ce se putu orienta pe paginele celea dinteu; iara dupo acea cu destula fluiditate au cetitu urmatórele:

„Italia gallicana, nu departe de sinulu suu, va vedea nascanduse o fiintia suprafireasca. Acestu barbatu anche în tinerá vresta va trece peste mare, si va invatia limba si datine dela celte-galli. Anche qua tineru, ne standui improtivá mii de impedecari, esí va sfarma cale p' între toti barbatii taberei, si va fi celu mai inteiu poruncitoriu al loru. — Aceasta cale ei va pricinui multa usteneala; dupo acea a-própe de pamentulu nascerii lui va purta resboiu peste unu lustru si mai multu.“

„Dincolo de mare, qua ostasiu, cu mare fama, si mare virtute se va ivi, si dupo acea lumea romana de nou o va asupri cu resboiu.“

„Germaniloru le va da legi; la celte-galli, prin pace va asedia turburarile, si grosaviile, si dupo aceea nu se va numi Rege, ci Imperatu, spre marea indestulare a totu poporulu.“

„Qua Domnulu bataliei, in tierile din pregiuru va goni pe Principi, Domni si Regi peste due lustre, si mai multa. — Dupo aceea Principii si Domnii iara se voru scula cu putere, si elu pe tronulu suu va striga: O sidera! o sacra! — Si se va vede cu o tabera. — Va avé o tabera din patru deci si noe de ori duodeci mii de omeni. — Voru fi pedestri, quarii voru purta arma cu culme de feru. — Va avé cai de septe ori septe mii, seduti de barbati, quarii, voru purta lance mai lungi de quatu altii si sabii, si camele de feru. — Va avé de septe ori, septe ori, due mii de omeni, quarii voru carmui machine in fricosate, quarii voru versa piatra puciosa, focu si morțe. — Totu cuprinsulu taberei lui va sta din patruzeci si noe de ori, duedeci mii de omeni.“

„In mana dreapta va purta unu vulturu, semnul invingerii in resboiu. — Quateva tieri va da ilu poporeloru, iara pace neci unuia.“

„Va sedé in cetatea cea mare, va infiintia unele lucruri mari, si duri, si punti, porturi, cai de apa, si canate, si densulu tote acestea le va face singuru prin puterea bogatiei cei mari, precumu au facutu numai unu romanu, si tote intre margiunile Galliei.“

„Muieri va ave due.“

Aici au substitutu Iosefina. — „Ceteste mai incolo,“ au strigatu Imperatulu, quaruie intreruperile tocma nui placeau.

„Si numai unu fiu. — Densulu va merge acolo a se lupta in 55 luni (?) unde gradurile lungimei si ale latimei se taie crucisu. Acolo vresmasii lui voru aprinde cetatea cea mare, si elu va intra, si p' intre gramadi de cenuse va merge cu ai sui mai incolo. — Va fi mare respire, si ai sui voru rabda mare lipsa in pane si apa, quare asia ei va apasa pre densi, quatu due partii ale taberei voru peri.“

„Dupo aceea barbatulu celu mare va fi parasitu, si vendutu de pretinii sui, si prin o mare glota a norodului Europei, si cu mare pierdere se va goni pana la cetatea sa, si in loculu lui se va pune Regele celu de de mult, din sangele vechiu.“

„Iara elu va fi osanditu se mearga in esilui in mare, aprópe de pamentulu patriei, din quare esise

in tineretie, si acolo va locui in 11 luni, cu quativa de ai sui, quarii suntu ostasi, si adevirati pretini ai lui, si quarii nu suntu mai multi, fara numai de septeori, septeori, septeori doi. Dupo ce voru trece celea 11 luni, elu si ai sui, se voru sui in corabii, si iara voru pasi pe pamentulu celto-galliei.“

„Si elu se va întorce improtiva cetatii cei mari, unde si au luat locuintia Regele celu de demultu, quare se va scula, si va fugi, tote vistierile regesci, dacandule cu sine. — Iara cela iarasi va cuprinde domnia cea dedemultu, si popóreloru va da multe legi bune.“

„Inse iara gonitu fiindu prin aliantia a trei puteri europene, dupo 3 luni, si a treia parte a unei luni, regele celu de demultu de nou se va asedia in scaunulu suu, si cela se va socoti a fi mortu de ostasii sui, quarii apoi peste voie voru padi Penatii sui.“

„Popórele si gallii, qua tigrii se voru ucide intre sine. Sangele regelui celui de demultu va fi jucaria unei vendieri negre. — Lilia se va sustiné, inse ramurile celea de pre urma ale sangelui vechiu se voru ameniintia.“

„Dupo aceea se voru lupta unulu improtiva altuia.“

„Si atunci unu erou teneru va merge in contra cetatii cei mari; pe steagulu lui va sta leulu, si gallulu. Iara lancea i se va da dela unu stapanitoriu mare al resaritului. — Fórté cu lauda, si gata spre ajutoriu voru sta langa densulu noródele gallo-belgice, quarii se voru uni cu cei din Paris, qua se faca neodichna, se adune ostasi — si pre toti sei acopere cu ramuri de maslinu.“

„Dupo aceea va fi pace peste 25 de luni.“

„In Laeritia apele Sequanei voru curge, rosite fiindu de sange, prin rasipiri si morțe. — Si iarasi voru urma noue resculari a celoru neindestuliti.“ —

Iosefina suprinsa fiindu de acestea profetii, dupo ce au princursu anche unele locuri mai pucinu minunate, de quatu celea acuma memorate, au tacutu, si lau ispititu pre Napoleon mai pe deaprópe pentru acestea profetii curioase. Inse Imperatulu tocma nu se vedea procliva a atribui mare pretiu acelora, quare au scrisu maestrulu Olivariu Noël, numai atota au respunsu: „Profetiile totu acea au datina a predice, ce omulu singuru voiesce a fi predisu prin iele; inse marturisescu, aceasta profetia si pre mine fórté m'au suprinsu.“ — Dupo aceea, numai cu de grabu au schimbatu obiectulu convorbirei, si de profetiile maestrulu Olivariu Noël n'au fostu vorba mai multa.“ — — — — —

(Va urma.)

ДЕСПРЕ АГРИКЪЛТЪРА ШИ НЕГОДЪЛЪ МОЛДОВЕИ.

Бритъторъилъ артикулъ дълъ reproducemъ din „Фізіка съпътъциі де Медіци ші Натъришті дін Прінципатълъ Молдовеи.“ нъ нъмаі пентръ къ дъл афлъмъ дн сінемі интересантъ, чи ші пентръкъ дитре Молдова, Трансилваніа ші Бъковіна сънтъ атъгеа репортърі комерціале, дикътъ ші пълъ акъмъ а фостъ пълкатъ къ нъ не окънаръмъ маі де апріоне къ стареа економікъ ші комерціалъ а знеі цери къмъ егре ші фрѣтоса Молдовъ. къмъ ші пентръкъ тълге реге каре дін непорочіре маі есістъ дн Молдова дикъ нічі не ла ноі нъ сънтъ делъгърате.

Артикулъилъ есте ачеста :

Авѣіеа націоналъ а знеі цери се конзуме дін езна лъкрърілоръ че аѣ о валоре іптернъ; аша нъ нъмаі ваніі се сокогеск де авѣіе націоналъ, дар ші тоате лъкръріле ачеле че аѣ орі че валоре, прекъм есте спре пілдъ, лъкръла де тълъ саѣ тълка отълѣ. Молдова прівігъ деспре нартеа економіеі, нъ нъмаі къ нъ се поате нъті о царъ съракъ, че дін потривъ тревъе съ квоанітет къ еа есте зпа дін цериле челе маі богате; фінд къ тоате челе де тревъінцъ спре трайла віедеі де фіре дървітъ, съ гъсеск дитр'ан град аша де маре, дикът къ прісосъла лор пълтет дитімпіна нъ нъмаі тоате келъвеліле каре ле чере каспіка економіе, дар ші ачеле каре ле чере мода ші лъккъла.

Стъріле, аспра кърора се разітъ авѣіа націоналъ сънт треі; чеа дитыі есте стареа лъкръторіилъ де пълтънг (плагаріилъ, цуранъла), каре есте чел дитыі, чел маі днсетнат ші чел маі де кълітеміе продъкъторіх де матеріі крѣде; чеа адоза есте стареа месеріилор, фіе ачеле де фабріканці, тълъфиторі саѣ ментері де деосевіте ментемъгърі, каріі лъкреазъ матерііле крѣде, джидъле о позъ валоре; ші чеа де а треіа есте стареа негодіторіилор дн деосннте, каріі се деосевеск дн негодіторі дн маре саѣ прекъм се зіче, къ деръдіката (negociants), ші дн негодіторі дн тік адекъ, негъдіторі къ котъла (marchands), прін каріі се трек продъчеріле челоралате індустріі.

Ачесте де маі със арътате треі стърі алътесек продъкъторіі, ші чеіладці тълълърі аі соціетъціі сънт консъматоріі. Деосевіреа ачеста нъ ам фълзт'о пентръ а днѣосі стареа консъманціилор, къчі дакъ н'ар фі еі, нічі продъкъторі нъ с'ар

маі афла, ші дн кържд продъчереа ар тревъі съ контепеаскъ къ тотъла.

Бъгъріле де самъ че 'мі ам пропъс а десвълі аіче сънт, де а аръта дитыі: дн че старе се афлъ дн Молдова челе треі ратърі а ле індустріел, ші аузіме: агрікултъра, індустріа ші негодъла; ал 2-ле а аръта каре сънт педічеле десвъліреі лор; ші ал 3-ле а доведі каре рат дитр'ачесте треі але індустріел націонале тревъе маі къ самъ спрїжїніт, потрївіт посїдеіеі поастре де асгъзі. Съ дичепем дечі:

1. Къ стареа дн каре съ афлъ акъм агрікултъра, індустріа ші негодъла ла ноі.

Дакъ вре зп попор тревъе съ тълдетеаскъ Проніеі пентръ дърнічіа че фіреа рѣварсъ аспра трайлаі оменеск, апоі негрешїт ачела есте попоръла дін Молдова, къчі аічеле вогъціа се фаче къ издіпъ сіргъінцъ ші стърданіе. Пълтънгъла не каре лъккънте дн днгоарче, фъръ тълът остенеалъ, днзълїт ачеле че прїменше; апеле че трек ші адалъ дара лзі, зї даѣ пештеле ші рачїі де хранъ; тълціі че пълстреасъ дн сінъла лор металърі скътпе, зї рѣварсе але тінерале ші сзуг аконерїці къ десе кодъррі; іар деалъріле челе тълпоасе зї родеск пълкъте вінаде. Аіче нъ не днлъдъше тлаштеніле че аїзреа днвенінеазъ атмосфера, ші каре пентръ а ле съка тревъесек сзте греле; аіче сънт рарї пълтънгъріле петроасе ші стерпе, ші царінеде Ротъжылълї нъ сзуг дннекате де рѣвтръріле рѣкрїлор фърїате; възканїі нъ аконер къ перодітоареа лавъ пълтънгъла ачеста, не акързіа коажъ паск кърдъррі де віге, че дндестълеазъ не цуран ла фелїрїтеле сале невоі. Тотъла аіче дін партеа фіреі*) днвіе не орї каре тълчїторіх съ се дештепте, ші съ се рѣдїче ла депліна са ферїчїре. Ачеста есте прївелїнтееа пълтънгълї Молдовеі аша прекъм аѣ ешіт дін хаосъла елемїтелор, аша прекъм л'азъ ашкат прїмарїі сѣі лъккїторі. Съ зртърїм дечї префачеріле економіеі челе маі де кържд ші съ відем стареа ла каре аѣ венїт пълъ асгъзі.

Векїі стъртошї че лъккъеа не ачест пълтънт, де кълъ сеамъ нъ се днделетнічеле, ка ші тоате попоаръле де ла днченът, де кжт къ крештереа вітелор ші къ вълпатъла. Дн коаче маі ла зртъ с'аѣ днченът а се лъкра пълтънтъд ші а се префаче дін кжтнїі сълватече дн дарїні родїге. Одїніоаръ оаменїі ера пълціні ла пълтър ші пълтънтъла ларг, каре тнде воіа, аколо сълтъна ші аколо зшї

*) Дін партеа фіреі дн адевр е.

пъштеа вѣтеле саме, ши прип пѣтере пѣтаѣ, ши
дѣнеа тошиѣа ши ши анѣра дрѣтѣриѣ саме дп
контра челѣи че съ дпчерка де а ле рѣпѣ. *) Дѣпъ
време дпмѣлѣндѣсъ попорѣа, с'аѣ искат ши идеѣа
проприѣтѣѣеѣ есклѣзѣиѣ; разеле чѣвѣлѣсѣдѣѣеѣ аѣ дп-
чепѣт а стрѣвѣте ши ла ноѣ, примѣтѣва сѣмплѣчѣтѣте
аѣ фѣкѣт лок тольчѣиѣеѣ, ши кѣ ачѣаста аѣ дптрѣ-
дѣс лѣксѣа, мода, рѣсѣпѣа ши тоате зрѣтѣ-
риѣ ши пѣравѣриѣ че агѣрѣ де ла ачѣаста трѣиѣ
инѣерналѣ. Спѣре а дпгѣтѣиѣна тоате велѣвелѣе че-
рѣте де чѣвѣлѣсѣдѣѣеѣ, аѣ дпчепѣт а пѣз аѣиѣнѣе венѣ-
тѣриѣ кѣ каре се пѣлѣдѣтеа стрѣтѣошѣиѣ пошѣтѣриѣ;
ши пе де алѣтѣ парѣте мѣѣиѣнѣиѣ де ла каре пѣрче-
дѣа чѣвѣлѣсѣдѣѣеѣ, дпайнѣтѣнд неконтѣнѣт дп кѣлѣтѣрѣ,
дпмѣлѣдѣа дпн зѣ дпн зѣ искодѣриѣе поже, каре кѣ дп-
четѣа съ фѣчѣа ши ла ноѣ де трѣвѣиѣдѣе, ши каре
тоате череа спорѣѣ де кѣлѣтѣеле, дп време че
венѣтѣа рѣмѣжѣнд тот ачѣелашѣиѣ, ам рѣтѣас тот деаѣпа
дп скѣдѣре, кѣчѣиѣ пѣз пѣнѣеам де о потрѣвѣ дпайнѣте.

Съ кѣтѣтѣм ашѣндѣреа ла старѣа кодѣриѣлор дпн
Молдова. Сѣнт аѣа чѣнѣчѣспѣзѣече аѣиѣ де кѣнд пѣ
афѣлѣ дп пѣмѣжѣтѣа ачѣаста, ши кѣтѣ деосѣвѣре вѣд
дп прѣѣзѣа лѣмпѣлор де фокѣ! Атѣнѣе ера стѣжѣ-
жѣлѣп 25-лѣѣ, астѣзѣиѣ се сѣвѣе адеосѣрѣиѣ ши пѣсте 200.
Негодѣа дѣаѣелор де стѣжар кѣ Енглѣтѣра аѣ кон-
тѣнѣт маѣ де тот. Васѣле де вѣн с'аѣ сѣзѣмѣиѣт
дптр' атѣта, дпкѣт сѣрѣвѣлѣ сѣтеам пѣз маѣ есте
дп старѣе сѣшѣиѣ кѣтѣпѣре зп вас ноѣ, пѣнтѣрѣ ка
сѣшѣиѣ пѣвѣе дптрѣнѣсѣа роада вѣиѣшоарѣѣ саме. Карѣ
сѣнт рѣсѣлѣтѣтѣриѣе че се ашѣтеанѣт дпн астѣелѣсѣ
де иѣкономѣе а кодѣриѣлор ши а пѣдѣвѣриѣлор поастрѣ?
чѣне пѣз ле прѣчѣпѣе? Лѣнѣса челѣиѣ маѣ трѣвѣиѣчѣос
артѣкол пѣнтѣрѣ траѣа пострѣ, адекѣ а лѣмпѣлѣиѣ
де тот соѣа де трѣавѣ, пѣрѣдѣиѣиѣреа вѣиѣлор, ши
дпсѣжѣрѣшѣиѣт пѣз пѣтаѣ кѣ пердѣт зп извор дпсѣтѣ-
пат де еспортѣѣѣе прекум есте лѣмпѣлѣ де стѣжар,
дар тот одатѣ дп кѣрѣнд вом сѣтѣдѣ дпкѣ ши пе-
воеа де а адѣче керѣстеа де стѣжар пѣнтѣрѣ трѣ-
вѣиѣдѣа поастрѣ де пѣсте хотар, аша прекум адѣ-
чѣт астѣзѣиѣ лѣмпѣлѣ де тахон ши палѣсандѣрѣ.

Пѣнѣнд асѣтѣне дп паралѣлѣ атѣт вѣилѣе кѣт
ши лѣвѣзѣилѣе, каре дп кѣрс де чѣнѣчѣспѣзѣече аѣиѣ
с'аѣ сѣдѣт дпн ноѣ пѣз ачѣеле сѣрѣпѣте ши пѣрѣдѣ-
нѣте, пѣз шѣтѣѣ дакѣ ачѣесте пѣз вор ковѣрѣши кѣ
тѣлѣт пе ачѣеле. Ынде маѣ вѣдем астѣзѣиѣ лѣксѣиторѣиѣ
пѣлѣнѣжѣнд лѣвѣзѣиѣ ши вѣиѣ? кѣнд дпн протѣвѣ кѣтѣ
рѣдѣчѣиѣиѣ де помѣ родѣиторѣиѣ пѣз вѣдем пѣтрѣзѣиѣд.

Дѣранѣа пострѣ п'аре дптрѣ нѣмѣк пѣнтѣрѣ зп

брад де лѣтѣне чѣѣ аѣиѣнѣе аѣеа пе о зѣ, сѣ таѣе
зп копѣк рѣсѣдѣт ши зѣлѣѣт де стрѣтѣошѣиѣ сѣѣ,
дпнтр'акѣрѣѣе роадѣ гѣстоасѣ сѣѣ хѣрѣпѣт доѣ пѣне-
раѣиѣ, ши дпн каре кѣар дпсѣшѣ ел кѣ кѣтѣва сѣн-
тѣмѣжѣиѣ маѣ п'айнѣте аѣ мѣжѣкат. Ел таѣе дпн рѣ-
дѣчѣиѣ кѣ пѣнѣсарѣе помѣа де ла татѣа ши вѣнѣлѣ
сѣѣ, фѣрѣ а гѣндѣиѣ сѣ пѣвѣе алѣтѣа ла лок пѣнтѣрѣ ко-
пѣиѣ ши пѣпоѣиѣ сѣѣ.

Кѣнд вом прѣвѣиѣ кѣ лѣаре аѣиѣнѣе ши ла вѣтеле
поастрѣ, адекѣ ла воѣиѣ ши вѣчѣле поастрѣ, ла каѣиѣ
ши ла епѣле поастрѣ, ла оѣле поастрѣ, ла маскѣрѣиѣ
постѣриѣ, атѣнѣче вом вѣдѣе пѣз маѣ пѣдѣиѣ ши аѣче кѣ
п'ам терѣе пѣчѣиѣ кѣтѣ дпайнѣте, че ам дат дпаноѣ,
кѣчѣиѣ дп че старѣе сѣ афѣлѣ астѣзѣиѣ крѣштѣреа лор
ла ноѣ? Фѣрѣ а зѣта кѣ рѣскоаа де ла анѣа 1820
ши 1821, вѣтѣлѣа ши воаа де вѣте ла аѣиѣ 1828,
1829 ши 1830, сѣчѣта ши лѣнѣса пѣтрѣѣѣлѣиѣ де ла
1831—1834 аѣ адѣс тѣаре стѣрѣпѣре дпн вѣтеле поа-
стрѣ. тотѣшѣиѣ трѣвѣе сѣ пѣрѣзѣрѣсѣиѣм кѣ астѣзѣиѣ пѣ-
таѣ сѣтѣдѣиѣ зрѣмѣлѣрѣвѣелор ачѣестора. Дпнѣс ѣвѣре
п'ар трѣвѣиѣ сѣ пе дптрѣвѣтѣм де знде ши кѣтѣ вѣне
ачѣаста? Фѣрѣ пѣлѣтѣ вѣтаѣе де кап пѣтѣт кѣ дп-
крѣдѣиѣдѣаре; зѣче кѣ ачѣаста пѣз доѣвѣдѣнѣте алѣтѣ де-
кѣт дпсѣтѣаата пѣтере прѣдѣкѣтѣоарѣе а дѣреѣ поа-
стрѣ. Дар сѣ пе дптоарѣчѣт ши сѣ дптрѣвѣтѣм че
ам фѣкѣт ноѣ оаре пѣнтѣрѣ дпвѣзѣпѣтѣдѣиѣреа соѣлѣзѣиѣ
вѣтелор поастрѣ? Спѣре рѣшѣиѣеа пѣоастѣрѣ трѣвѣе сѣ
рѣспѣндѣт: пѣмѣкѣ, ва дпкѣ ши маѣ пѣдѣиѣ дѣкѣт
пѣмѣкѣ, кѣчѣиѣ ноѣ ам пѣердѣт ши че аѣеам одѣиѣоарѣ.
Басарѣвѣа пѣз ера оаре о парѣте дпн Молдова? соѣа
вѣтелор п'аѣ фост оаре тот ачѣелашѣ? де че дар
астѣзѣиѣ пѣгѣдѣиѣдѣорѣѣа де вѣте дпн Молдова пѣз дп-
дрѣзѣнѣште сѣ пѣвѣе вѣтеле саме алѣтѣзѣреа кѣ ачѣеле
дпн Бѣсарѣвѣа? Кѣдѣиѣ аѣиѣ трѣкѣт де кѣнд пѣз вѣ-
дѣт пе ла ноѣ рѣмонѣташѣиѣ ка сѣ стрѣнѣгѣ каѣ де рѣ-
монѣтѣ, прекум вѣдѣеам одѣиѣоарѣ, кѣнд тоатѣ ка-
валѣрѣа Пѣрѣсѣѣѣ ера пе каѣ дпн Молдова? Дпн по-
трѣвѣ астѣзѣиѣ адѣчѣет каѣ пѣз пѣтаѣ де трѣсѣрѣ, дар
кѣар ши пѣнтѣрѣ Мѣлѣдѣѣе де пѣсте хотар. Пѣаѣа вѣ-
телор поастрѣ аѣ рѣтѣас акѣт пѣтаѣ пѣнтѣрѣ дп-
дѣстѣлѣарѣеа салѣанѣелор, ши дп лок де рѣмонѣташѣиѣ
вѣн пѣтаѣ кѣрѣвѣдѣиѣ, ши дп време че Бѣсарѣвѣа дп-
вѣзѣпѣтѣдѣиѣдѣшѣиѣ соѣа вѣтелор ш'аѣ дпмѣлѣдѣиѣт пѣ-
тѣрѣа оѣлор саме кѣ апроанѣе де доѣе мѣлѣоанѣе де
спѣноѣле, ноѣ пѣнѣ ши чѣшѣтѣле поастрѣ неам сѣ-
лѣт але стѣрѣиѣ.

Оаре сѣ маѣ дѣтѣм пе фѣдѣт ши тѣкѣловѣа старѣе
дпн каре аѣ аѣиѣнѣс прѣсѣчѣилѣе поастрѣ! *)

*) Сѣ вѣде кѣ рѣжѣиторѣиѣ ера пе тоатѣ времеа. Ped.

*) Ынде есте Бѣхманн, Копѣдѣо, Кѣрѣпа, Бѣсар, Шѣзѣер

Атэпчї дитр' ал меѣ сѣлет сперапца редивіе;
 Дн iniimam' крѣцїзл реїа іар ал сѣѣ локѣ;
 Днї зїк кѣ асїгѣраре: „Ромѣнїа е віе;
 „Бн ѣпѣр о протеѣе кѣ савїаї де фок.“

Ал треїлеа Бард.

Кънд свѣт лжнгъ тормінте, о новїлѣ мїшкаре
 Пѣтрѣнде ал меѣ сѣлет мѣхнїт, дар сїмдїтор;
 Фантастъ, іар фантастъ пе пор де вратъ апаре,
 Кънтънд дн армонїе зн таршї трїзмѣтор.

Атэпчеа ферве'н віне, ромѣнїа сѣнде — арде:
 Рѣпїт дн есалтаре, ашѣ вреа сѣ свор спре чер;
 Дар Патріа тѣ кіамъ, дн вале въз стїндарде,
 Шї вравї дн знїре де канѣл лор тѣ чер.

Дн къмпнїа де оноаре ашѣ вреа сѣ кълег лажр,
 Дар Мірчеа нѣ маї есте кѣ а сале вравѣ армїї;
 Шї фѣрѣ ел десеакъ ал глорїеї тесажр,
 Остапнїа поате 'нвінѣе п'аї Ромѣнїеї фїї.

Ал патрѣлеа Бард.

Пе фїїї Ромѣнїеї? Ддї жѣр, нѣї ва днвінѣе!
 А Мірчїї таре зтврѣ командѣ дн торжнт;
 Оштеапнїа ла кетареаї кѣ савїа се 'нвінѣе,
 Іар варѣл днї іа харнїа шї 'нгоапъ ал сѣѣ кънт.

Дн зрна са ресѣпъ а глорїеї фанфаре;
 Метале великоасе дн къмпнѣрї се авд;
 Шї пѣлвереа се 'палѣѣ, къчї трек мїї де канале
 Кѣ греле амнїпїїї, че дѣк спре порд, спре сѣд.

Де тропоте, де лартѣ пѣгънїа се 'нфоїарѣ;
 О іа 'ндѣрѣт д'а фѣга фрікос шї толешїт;
 Ромѣнїа лївереазѣ ізвїгаїї дѣрїшоарѣ;
 Іар Мірчеа дн торжнтѣїї се креде ферїчїт.

Ал чїнчїлеа Бард.

Меторїа ѣ о карте дн каре се днскрїе
 Кѣ лїтере де ажр вѣрватнїа вїртѣс;
 С'адѣчет дар лї Мірчеа трївѣт де армонїе,
 Къчї ел а фост дн віаѣа 'ї дрепт, врав, тѣрїнїмос.

Сѣвт ел врескѣ Ромѣнїа, іар Тѣрѣл се днвінѣе;
 Візїрѣл кѣ треї коаде фѣ 'н пѣлвере плекат;
 Атэпчї дн тот попорѣл д'одатѣ се апрїнѣе
 Дорїнда шї ідеаа д'а фї неатѣрнат.

Атэпчї възѣ Карпатнїа ал лївертѣдїї соаре;
 Іар феареле склавїеї Данѣвїѣ лѣ а 'нрїдїт;
 Дн iniimam' лї Мірчеа а патриеї ардоаре
 Шї тарцїалнїа ценїї атэпчї а стрѣлѣчїт.

Ал шеселеа Бард.

Атэпчї! дар акѣт нѣ е, шї харн'амї вїврѣтоаре!
 Прїп сонѣрї пѣлнѣроасе дн кіамъ дн дешерт;
 Днконѣїзрат нѣ есе кѣ рaze de слендоаре,
 Чї 'н зтврѣ пар' к'апаре вѣскатѣл сѣѣ скелет.

О! інтрѣ дн тормѣнтѣ 'дї: репаосл те кіамъ;
 Къчї тѣ дї аї фѣкѣт зїоа, ероѣ п' днтре ерої!
 Іар варѣл віне астѣзїї аїчеа ка сѣ ѣеатѣ,
 Къчї нѣ се маї аратѣ тарї оашенї п' днтре пої!

Лѣсацї пе а теа харнѣ сѣ къргѣ дн торенте
 О трїстѣ лѣкрѣтаре де сѣнѣе шї де фок;
 Шї репедїїї вої, кодрї, а iniimam' лamente:
 Сѣ фолѣ алїнаре, еѣ нѣ ам алт мїжлок.

Ал шептелеа Бард.

Лѣсацї, лѣсацї сѣ своаре пе фѣрїте-вѣ 'нтрїстареа,
 Кънд харпеле рекїамъ зн глорїос трекѣт,
 Е семнѣ кѣ маї трѣїешїте дн iniimam' къѣтареа
 Де фанте зрїаше. — кѣ тот нѣ е перѣѣт.

Кънтацї кѣ лїре, харне: ероѣл вѣ аѣде,
 Шї зтвр'аї респектатѣ апаре п' днтре порї;
 Не кіамъ ла тарї фанте, ла сакрїфїчїѣрї, трѣде,
 Де врем с'авем нѣтїре д'аї Мірчїї зрѣѣторї.

Мѣрїреа стѣ дн фанте, іар нѣ дн амордїре,
 О вої чѣ аведї дн черѣрї ал кътѣрїлор дар,
 Кътацї с'апрїндецїї iniimam' кѣ армонїка рѣпїре,
 Сѣ дѣвѣтацїї Ромѣнїї кѣ ал глорїеї нектар.

Тоцї шепте.

О сѣлет ал лї Мірчеа! кѣ сакрацїї днфокаре,
 Вїн іар де маї апрїнде дн векїї тѣ Ромѣнї
 Скѣнтеїа салвагоаре, чѣ адѣче 'нспнїтжїтаре
 Дн iniimam' 'нгрѣсте перфїзілор пѣгнїї. — — —

Дар нѣ дн тот д'азна лѣчешїте метеорѣл,
 Нічї черѣл е алѣастрѣ дн орї каре мїнѣт;
 Адеcea се днтїнде преа негѣратїк порѣл
 Че фаче ка пѣгнїнїа сѣ фїе трїст шї мѣт.

Лїмїна о апѣнѣѣ а харнї прелѣдаре,
 Прекѣт пе ажрорѣ ал пасѣрїлор кънт;
 Кънд варзїї дн знїре днгоапъ о кънтаре,
 Стрѣлнїа вѣрѣдїе ресаре дн торжнт.

Г. Крецанѣ 1847.